

I. Η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων (Ε.Δ.Ε.) ιδρύθηκε το 1958 και ο συνδικαλιστικός της χαρακτήρας κατοχυρώθηκε μετά από αγώνες και διώξεις κατά δικαστικών λειτουργών για τη συνδικαλιστική τους δράση. Η δυνατότητα σύστασης ένωσης δικαστικών λειτουργών προβλέφθηκε ρητά από το ίδιο το Σύνταγμα του 1975 (άρθρο 89 παρ. 5), γεγονός εκ του οποίου συνάγεται η σπουδαιότητα του θεσμού σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα. Η Ε.Δ.Ε. δεν είναι μία απλή συντεχνιακή ένωση. Από την ίδρυσή της ήταν προσανατολισμένη στην περιφρούρηση των θεμελιωδών συνταγματικών αρχών και αξιών και η δράση της δεν περιορίστηκε στους στενούς καταστατικούς σκοπούς, όπως θα καταδειχθεί στη συνέχεια, και για τον λόγο αυτό κρατήθηκε ζωντανή τόσες δεκαετίες. Η εγκατάλειψη του διευρυμένου αυτού ρόλου της θα οδηγήσει στη σταδιακή θεσμική της απαξίωσης και στη μετατροπή της σε μία συντεχνιακή ένωση που θα ασχολείται αποκλειστικά με οικονομικές και θεσμικές διεκδικήσεις.

Σταχυολογώ στη συνέχεια ορισμένες μόνο ανακοινώσεις από το πρόσφατο παρελθόν κατά το οποίο το σημερινό Προεδρείο της ΕΔΕ δεν ασκούσε τη διοίκηση της Ένωσης. Στις 15-1-2011 εκδόθηκε ανακοίνωση σχετικά με το άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών και αιτηθήκαμε από την Πολιτεία «οι αλλαγές να γίνουν με πολύ προσεκτικό τρόπο και ότι απαιτείται ουσιαστικός διάλογος με τους εμπλεκόμενους φορείς». Στις 14-1-2015 στείλαμε επιστολή στη Γαλλική Ένωση Δικαστών για τις τρομοκρατικές επιθέσεις στο Παρίσι «διατρανώνοντας με ολόκληρο το Γαλλικό Λαό τη θερμή στήριξή μας υπέρ της ελευθερίας έκφρασης και των άλλων ανθρωπίνων αξιών που προστατεύονται παραδοσιακά στην Ευρώπη ως θεμελιώδη δικαιώματα». Στις 18-2-2015 αποστείλαμε επιστολή προς τις διεθνείς δικαστικές ενώσεις και στον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με το εξής περιεχόμενο: «Σ' αυτές τις κρίσιμες ώρες για το μέλλον της οικονομίας της Χώρας μας ζητούμε την στήριξή σας στις προσπάθειές μας, ώστε να εξασφαλισθεί λύση, επάξια της Ιστορίας και της προσφοράς του Ελληνικού λαού στην οικοδόμηση της σύγχρονης Ευρώπης και της ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού πολιτισμού. Σας απευθύνουμε το παρόν έγγραφο και αναμένουμε τόσο την προσωπικής σας παρέμβαση καθώς και την άσκηση κάθε δυνατής πίεσης από τους εκπροσώπους μας (Δικαστές) στα Ευρωπαϊκά και Διεθνή Όργανα, ώστε να επιτευχθεί μια λύση που θα διασφαλίσει την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Ελληνικού Λαού, ο οποίος έχει στερηθεί τόσο τα δικαιώματά του όσο και τα αναγκαία οικονομικά μέσα». Δύο ημέρες νωρίτερα (16-2-2015) στην Ανακοίνωσή της η Ένωση ανέφερε ότι «Οι θέσεις και οι απόψεις του Προεδρείου ήταν πάντοτε σταθερές και αμετακίνητες. Καταγγέλλαμε πάντοτε την εκάστοτε Κυβέρνηση (οποιοιδήποτε κόμματος) όταν θεωρούσαμε ότι, με βάση αντικειμενικά δεδομένα, παραβιάζει το Σύνταγμα ή τους Νόμους. Θεωρούμε ότι αυτό επιβάλλει η Δικαστική μας ιδιότητα, αφού η Δικαιοσύνη είναι ο Θεσμός εκείνος, ο οποίος, με βάση τις συνταγματικές αρχές, οφείλει να παίρνει θέση, όταν οι άλλες δύο Συνταγματικές Λειτουργίες (Νομοθετική και Εκτελεστική) παραβιάζουν το Σύνταγμα, τους Νόμους και τα ατομικά και ανθρωπίνια δικαιώματα. Όταν, όμως, η Ελληνική Κυβέρνηση, δίνει αγώνα εθνικό, οφείλουν και οι Δικαστικοί Λειτουργοί, ως τμήμα του Ελληνικού Λαού, να συμβάλουν στον αγώνα αυτόν». Στις 26-2-2016 εκδόθηκε ανακοίνωση σχετικά με το μεταναστευτικό ζήτημα στην οποία μεταξύ άλλων τονίζεται: «Από το σύνολο των νομικών κανόνων και αρχών, που διέπουν την Ευρωπαϊκή Ένωση, προκύπτει, κατά τρόπο αναμφισβήτητο, ότι, για λόγους προάσπισης αυτής της αξιοπρέπειας, ο αριθμός των μεταναστευτικών και προσφυγικών ροών προς την Ευρωπαϊκή Ένωση, που συντελείται το τελευταίο διάστημα κατά τρόπο αναπόφευκτο, μέσω της χώρας μας, εξαιτίας της γεωγραφικής της θέσης στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, σε συνδυασμό με την εν γένει γεωγραφική διάταξη των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατανέμεται αναλογικά σε όλα τα κράτη-μέλη, πρωτίστως αναλόγως του πληθυσμού αυτών. Οι αρχές αυτές πιστεύουμε, ότι δεν αποτελούν απλά ευχολόγια. Η χάραξη συγκεκριμένης στρατηγικής όλων των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που θα φέρει τα χαρακτηριστικά της αλληλεγγύης, δύναται να δώσει λύση, τόσο στο στάδιο της αρχικής υποδοχής όσο και στο στάδιο, μετά την αναγκαία ταυτοποίηση, της μακροχρόνιας ένταξης των ατόμων αυτών στην κοινωνία και την οικονομία. Αντίθετα, οι δημόσιες διακηρύξεις από Κυβερνήσεις κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί απαγόρευσης εισόδου μεταναστών και

προσφύγων στις χώρες τους και μάλιστα, υπό την έμμεση απειλή εγκλωβισμού αυτών στη χώρα μας, που αποτελεί σύμβολο Δημοκρατίας και με ιστορία δεκαετιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συνιστούν παραβίαση των παραπάνω νομικών κανόνων, αντίκεινται στο σύνολο της κοινοτικής νομοθεσίας, ευνοούν την έξαρση εθνικιστικών συμπεριφορών, πυροδοτούν ακραία αισθήματα ξενοφοβίας και προπαντός κλονίζουν, πλέον, την εμπιστοσύνη των Ελλήνων πολιτών προς το Ευρωπαϊκό Οικοδόμημα, δημιουργώντας εύλογα ερωτήματα ως προς τη θέση, που η Ευρωπαϊκή Ένωση επιφυλάσσει, τελικά, για τη χώρα μας, η περιουσία της οποίας, τα μέσα του 20ου αιώνα, δεν πρέπει να ξεχνάμε, ότι λεηλατήθηκε».

Μήπως όμως το διευρυμένο αυτό ενδιαφέρον για κοινωνικά ζητήματα αποτελεί ελληνική πρωτοτυπία που δεν συμβαδίζει με τις αξίες και τους σκοπούς των δικαστικών Ενώσεων στην Ευρώπη; Η Θ. Ντάλη στο άρθρο της «Οι δικαστικές συνδικαλιστικές Ενώσεις στην Ευρώπη», στον τόμο για τα 50 χρόνια των Διοικητικών Δικαστηρίων, έκδ. 2015, σελ. 643 αναφέρει: «Σταδιακά... τα μέλη των ενώσεων συνειδητοποιούν ότι το δικαστικό Σώμα, μολονότι βραχίονας της κρατικής εξουσίας, νομιμοποιείται να αμφισβητεί και να αντιτίθεται σε πολιτικές επιλογές, εφόσον αυτές δε συμβαδίζουν με τις αρχές του κράτους δικαίου. Υπό την έννοια αυτή, ο δικαστικός συνδικαλισμός ασκεί διαχρονικά και παιδαγωγική λειτουργία. Το ανεξάρτητο φρόνημα, το οποίο σφυρηλατείται μέσα από τις συλλογικές διαδικασίες, αποκτά προστιθέμενη αξία, στο βαθμό που ο κάθε δικαστικός λειτουργός συνειδητοποιεί ότι ύψιστο υπηρεσιακό του καθήκον είναι η εγγύηση και προάσπιση των ελευθεριών και δικαιωμάτων των πολιτών». Στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης δεν αμφισβητείται το δικαίωμα των δικαστικών Ενώσεων να ασκούν κριτική σε επιλογές της Πολιτείας, όταν θεωρούν πως διακυβεύονται θεμελιώδεις αρχές και αξίες.

Η έκδοση του από 24.2.2021 δελτίου τύπου προκάλεσε έντονη κριτική και αμφισβήτηση. Θεωρήσαμε πως η προστασία της ζωής, ακόμα και του πιο ειδεχθή εγκληματία, που δικάσθηκε και καταδικάσθηκε από την ελληνική δικαιοσύνη, είναι θεμελιώδης σε ένα κράτος δικαίου. Για ένα τόσο σοβαρό ζήτημα, για το οποίο έχουν πάρει θέση δικηγорικοί σύλλογοι, η Διεθνής Αμνηστία, η Επιτροπή για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και άλλοι φορείς, αποφασίσαμε να μην σιωπήσουμε, κρίνοντας ότι σε αυτήν την περίπτωση και η σιωπή ενέχει δήλωση. Δεν ασκήσαμε παρέμβαση σε εκκρεμή υπόθεση (άλλωστε δεν υπήρχε εκκρεμής υπόθεση), δεν εκφράσαμε άποψη για το βάσιμο ή αβάσιμο του αιτήματος του κρατουμένου, δεν εμπλεκόμαστε σε παιχνίδια πολιτικής αντιπαλότητας, τα οποία δεν μας αφορούν. Απευθύναμε μία έκκληση προς την Πολιτεία να δράσει, με βάση τις αρχές του ανθρωπισμού, για να μην απολεσθεί μία ανθρώπινη ζωή, για να μην διασαλευθεί η κοινωνική ειρήνη. Θεωρούμε ότι σε ένα κράτος δικαίου, σε μία δημοκρατία που έχει γερά θεμέλια, όπως είναι η δική μας, υπάρχουν πάντοτε λύσεις που μπορούν να αναζητηθούν. Όπως ανέφερε για το συγκεκριμένο ζήτημα ο καθηγητής συνταγματικού δικαίου Σπύρος Βλαχόπουλος «η έννομη τάξη μπορεί να δράσει προς τη διάσωση μίας ζωής η οποία δεν σεβάσθηκε τις εγγυήσεις του νομικού μας πολιτισμού, και αυτή είναι η υπεροχή του νομικού μας πολιτισμού. Όταν η πολιτεία σώζει τη ζωή ενός ανθρώπου που έχει αφαιρέσει ζωές, αυτό αναδεικνύει το μεγαλείο της πολιτείας».

Θεωρήθηκε από μερίδα συναδέλφων πως η ανακοίνωσή μας εκφεύγει των σκοπών του καταστατικού μας. Όπως ήδη εκτέθηκε, και στο παρελθόν το Προεδρείο της Ένωσης προέβαινε σε δηλώσεις που δεν ενέπιπταν, υπό τη στενή έννοια, στους σκοπούς του Καταστατικού. Αλλά και μετά το 2016, υπό τη διοίκηση του ενωτικού Προεδρείου, εκδόθηκαν πολλές ανακοινώσεις, ευρύτερου ενδιαφέροντος, χωρίς να υπάρξει αμφισβήτηση. Ακόμα και οι δωρεές της Ένωσης για την στήριξη δομών υγείας, παιδείας, κρατουμένων, μεταναστών που έγιναν την τελευταία τετραετία, δεν εμπίπτουν σε κανέναν από τους καταστατικούς σκοπούς. Θα έπρεπε μήπως να αναστείλουμε και αυτές τις δράσεις μας;

Η Κυβέρνηση από τη φύση της είναι αποδέκτης αιτημάτων από πολίτες, φορείς, ενώσεις, πολιτικά κόμματα. Η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων διαρκώς υποβάλλει στην Πολιτεία αιτήματα με στόχο την ικανοποίησή τους. Το εάν ένα αίτημα αφορά αποκλειστικά τα μέλη της Ένωσης ή είναι ευρύτερα κοινωνικό είναι ζήτημα δευτερεύον και έχει να κάνει με τους σκοπούς της Ένωσης όπως προεκτέθηκαν. Αντίστοιχα τα Δικαστήρια δέχονται και εξετάζουν αιτήματα σύμφωνα με τους δικονομικούς κανόνες για κάθε συγκεκριμένη υπόθεση. Δεν μπορεί να γίνει καμία επίκληση της αρχής της διάκρισης των λειτουργιών ούτε να γίνει οποιοσδήποτε συσχετισμός ανάμεσα στους

διαφορετικούς ρόλους και στα διαφορετικά καθήκοντα που έχει η κάθε εξουσία (εκτελεστική και δικαστική) κατά την υποβολή και εξέταση αιτημάτων.

II. Η ιστορία της Ένωσης, που είναι αναρτημένη στην ηλεκτρονική της σελίδα, πρέπει να διαβαστεί από όλους τους συναδέλφους, καθώς διδάσκει πολλά. Μπορεί κάθε καλόπιστος να διαπιστώσει ότι κρίσεις σαν αυτές που αντιμετωπίζουμε σήμερα για τους στόχους που πρέπει να θέτει και να υπηρετεί μια Δικαστική Ένωση απασχόλησαν πολλές φορές το συνδικαλιστικό μας όργανο, ήδη από το 1960, όταν ένα υπόμνημα που υπέβαλε η Ένωση στον τότε Υπουργό Δικαιοσύνης, Κ. Καλλία, προκάλεσε πολιτικό κόστος στην τότε Κυβέρνηση. Ο Υπουργός κατηγόρησε την Ένωση ως «εκτραπείσα εις συνδικαλιστικήν εκδήλωσιν» και με έγγραφό του ζήτησε τη σύμπραξη του Προέδρου και του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου «δια την καταστολήν τοιούτων εκδηλώσεων συνδικαλιστικών». Στις αρχές του 1962 συγκλήθηκε Γ.Σ. στην οποία τονίστηκε η προσήλωση των μελών στις καταστατικές αρχές ενώ αποκηρύχθηκε «πάσα συνδικαλιστική τάσις ή εκδήλωσις». Το ίδιο έτος συγκλήθηκε αιφνιδιαστικά η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου και εκεί ο Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου και μετέπειτα πρωθυπουργός της πρώτης χουντικής κυβέρνησης, Κωνσταντίνος Κόλλιας, χαρακτηρίζει τους δικαστικούς λειτουργούς που συμμετέχουν στην Ένωση «σφετεριστάς της εξουσίας των ολομελειών ... αγνοούντας ή διαστρέφοντας το Σύνταγμα και τους Νόμους, εκθέτοντας το δικαστικόν σώμα , ως επιδιώκοντας καθαρώς συνδικαλιστικούς σκοπούς, υπό το πρόσχημα της εξυπηρετήσεως επιστημονικών σκοπών...». Η συνέχεια με τη δίωξη του τότε Προέδρου της Ένωσης Α. Φλώρου, για την άσκηση συνδικαλιστικής δράσης και η αδρανοποίηση της Ένωσης μέχρι την μεταπολίτευση είναι αποκαλυπτική.

Το Προεδρείο της Ένωσης έχει εκλεγεί στις πρόσφατες αρχαιρεσίες με συντριπτική πλειοψηφία. Εκπροσωπώντας το σύνολο των 2.500 δικαστών και εισαγγελέων της Χώρας, αναλαμβάνουμε με τις ανακοινώσεις και τα Δελτία Τύπου, τα οποία εκδίδονται από το Γραφείο Τύπου όπως αυτό συγκροτήθηκε μετά τις τελευταίες αρχαιρεσίες και λειτουργεί σύμφωνα με θεσπισμένο εσωτερικό κανονισμό, την ευθύνη για τη χάραξη της στρατηγικής και την οριοθέτηση των στόχων, με γνώμονα την περιφρούρηση τόσο των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων όσο και των συμφερόντων των μελών της Ένωσης. Είναι θεμιτό και αναμενόμενο σε ορισμένα ζητήματα να μην ταυτίζονται οι αντιλήψεις όλων. Η κριτική και η διαμαρτυρία είναι ένας δημοκρατικός τρόπος έκφρασης των απόψεων και λαμβάνεται πάντοτε υπόψη.

Ωστόσο, τα μέλη της μειοψηφίας, προσπαθώντας να εκμεταλλευθούν την κριτική που ασκήθηκε για το ως άνω δελτίο τύπου, υπέβαλαν αίτημα για σύγκληση έκτακτης γενικής συνέλευσης, ενώ γνωρίζουν πως το αίτημά τους δεν είναι εφικτό να πραγματοποιηθεί υπό τις παρούσες συνθήκες, για τους ίδιους λόγους για τους οποίους άλλωστε δεν έλαβε χώρα ούτε η τακτική ετήσια γενική συνέλευση, ενόψει των υγειονομικών περιορισμών που ισχύουν. **Είναι φανερό πως ο σκοπός που επιδιώκεται με την υποβολή αυτού του αιτήματος είναι μόνο αυτός: η διατήρηση ενός κλίματος έντασης και διχασμού, με στόχο την ανατροπή του υφιστάμενου Προεδρείου και τη διαιώνιση μίας εσωστρέφειας, που πλήττει το κύρος και τη θέση της Ένωσης. Οι συνάδελφοι που θεμιτά διατύπωσαν τις αντιρρήσεις τους και άσκησαν την κριτική τους στην έκδοση του συγκεκριμένου Δελτίου Τύπου θα πρέπει να γνωρίζουν τις σκοπιμότητες και τις κρυφές επιδιώξεις της μειοψηφίας και να αντιληφθούν τον επικίνδυνο δρόμο στον οποίο επιθυμούν να μας οδηγήσουν.**